

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 260/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o., Potočná 2835/1A, Čadca, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7Co/170/2023 zo 14. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu sp. zn. 7Co/170/2023 zo 14. marca 2024. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 2 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Čadca (v súčasnosti Okresnom súde Žilina) je na základe žaloby žalobcu [REDAKOVANÉ] vedený spor o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ] a zomrelej [REDAKOVANÉ], v podiele $\frac{1}{2}$ a do podielového spoluvlastníctva žalobcu v podiele $\frac{1}{2}$. Sťažovateľ vystupuje v konaní v procesnom postavení žalovaného v 1. rade.

3. V priebehu konania zomrel žalobca, a to [REDAKOVANÉ]. Dedičské konanie po ňom bolo právoplatne skončené uznesením okresného súdu č. k. 12D/11/2023-47 z 27. apríla 2023, podľa ktorého prichádzajú do úvahy ako dedičia v prvej dedičskej skupine deti poručiteľa (t. j. v napadnutom konaní žalovaní v 2. až vo 4. rade). Okresný súd uznesením č. k. CA-8C/37/2022-

193 z 11. októbra 2023 rozhodol, že pokračuje v konaní s právnymi nástupcami žalobcu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (výrok I), konanie proti žalovaným v 2., 3. a vo 4. rade zastavil (výrok II) a nepriznal im náhradu trov konania (výrok III).

4. Proti uzneseniu okresného súdu v časti výroku II o zastavení konania proti žalovaným v 2. až vo 4. rade podal sťažovateľ (žalovaný v 1. rade) odvolanie, pričom žiadal, aby krajský súd uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie, a následne žiadal celé konanie zastaviť. Nesúhlasil s postupom okresného súdu z dôvodu, že žalovaní v 2. až vo 4. rade už boli vypočutí v pozícii žalovaných a teraz majú byť v tej istej veci žalobcami. Žalobca pred svojou smrťou návrh podľa § 79 ani podľa § 80 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) nepodal, pričom s poukazom na § 63 ods. 1 CSP z povahy sporu nemožno dôvodiť, že sa v ňom môže pokračovať, preto mal súd konanie zastaviť podľa § 161 ods. 2 CSP.

5. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu v napadnutých výrokoch II a III. Uznesenie okresného súdu vo výroku I zostalo nedotknuté a žalobcom 1a až 1c náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ nesúhlasí s postupom okresného súdu, ktorý zastavil konanie proti žalovaným v 2. až vo 4. rade, s ktorými zároveň pokračuje ďalej v konaní na strane žalobcov ako s právnymi zástupcami pôvodného žalobcu. Takýto postup podľa jeho názoru nie je možný a je v rozpore s Civilným sporovým poriadkom. Z pojednávania z 21. októbra 2022 navyše vyplýva, že žalovaní v 2. až vo 4. rade, proti ktorým bolo konanie zastavené, boli vypočutí ako žalovaní a teraz majú byť v tej istej veci žalobcami. Podľa názoru sťažovateľa ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorú nemožno odstrániť, a preto mal súd konanie podľa § 161 ods. 2 CSP zastaviť. Teraz nastáva paradoxná situácia, keď by na strane žalobcov mali vystupovať tí, ktorí vystupovali na strane žalovaných, čo Civilný sporový poriadok nepripúšťa. Konaním a rozhodnutím okresného súdu tak dochádza k porušeniu Civilného sporového poriadku a práva sťažovateľa na spravodlivý proces.

7. Sťažovateľ považuje za svojvoľné, arbitrárne, formalistické a právne neudržateľné napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu. Postup krajského súdu, ktorý konal v zrejmom omyle, tak zasiahol do samotnej podstaty práva sťažovateľa na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o zastavení konania proti žalovaným v 2. až vo 4. rade a zároveň rozhodol o pokračovaní s nimi na strane žalobcu, keďže sú právnymi nástupcami pôvodného žalobcu. Postup okresného súdu je podľa názoru sťažovateľa arbitrárny, podľa jeho názoru okresný súd mal konanie v dôsledku existencie neodstrániteľnej procesnej prekážky zastaviť.

9. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (m. m. napr. IV. ÚS 1/2023). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

10. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05)].

11. V prvom rade je potrebné uviesť, že okresný súd výrokom I odstránil procesnú prekážku straty procesnej subjektivity žalobcu. Sťažovateľ zastáva názor, že išlo o situáciu, keď nemožno pokračovať v konaní, čo odôvodňuje v zásade iba tým, že aktuálni žalobcovia predtým vystupovali na strane žalovaných. Tento výrok sťažovateľ síce nemohol napadnúť odvolaním (§ 357 CSP *a contrario*), ale ústavný súd podotýka, že v prípade neúspechu vo veci samej bude mať k dispozícii odvolanie ako riadny opravný prostriedok, ktorý možno podľa § 365 ods. 2 CSP odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie okresného súdu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v § 365 ods. 1 CSP, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

12. Predmetom odvolacieho prieskumu boli výroky II a III uznesenia okresného súdu, teda výrok o zastavení konania proti žalovaným v 2. až vo 4. rade a s tým súvisiaci výrok o ich trovách konania. Krajský súd napadnutým uznesením obidva výroky potvrdil. Výrok rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie o zastavení konania, je nepochybne rozhodnutím, ktorým sa konanie v tejto časti končí, teda je spôsobilým predmetom dovolania podľa § 420 CSP. Sťažovateľ tvrdí, že postupom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil uznesenie okresného súdu o zastavení konania, došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Taká námietka zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Sťažovateľ dovolanie nepodal, teda nevyčerpал dostupné právne prostriedky na ochranu svojich práv, čo vedie ústavný súd k záveru o neprípustnosti ústavnej sťažnosti podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde a k jej odmietnutiu podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

13. Nad rámec uvedeného záveru ústavný súd dodáva, že otázka správnosti ustálenia okruhu účastníkov konania sa prejaví v meritórnom rozhodnutí okresného súdu, predovšetkým pri

posudzovaní vecnej legitímácie sporových strán. Proti meritórnemu rozhodnutiu bude mať sťažovateľ v prípade jeho neúspechu k dispozícii odvolanie. Ak sa bude sťažovateľ domnievať, že ochranu jeho právam neposkytol ani odvolací súd, má k dispozícii dovolanie, v ktorom môže namietat', že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uplatňovať jeho procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

14. Všeobecným súdom musí byť daný priestor sa s námietkami sťažovateľa vysporiadať vo svojich rozhodnutiach vrátane rozhodnutí o opravných prostriedkoch (odvolacie či dovolacie rozhodnutie). Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavným súdom v situácii, keď v budúcnosti bude mať možnosť riadne využiť právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý mu zákon účinne poskytuje, hoci ho podať bude môcť, by bolo porušením princípu subsidiarity ako kompetenčného princípu vymedzujúceho vzťah medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 728/2016).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Libor Duľa
predseda senátu